

ЭФЕКТЫЎНАСЦЬ ПАШАВАГА УТРЫМАННЯ КАРОУ

Эфектыўнасць пашавага ўтрымання буйной рагатай жывёлы залежыць не толькі ад прадукцыйнасці пашаў, але і ад правільнай арганізацыі выпасу. Устаноўлена, што страты пратэіну з-за вытоптвання, забруджвання корму і зніжэння з'ядальнасці травы на пашы складаюць 10—30% [1, 2]. Таму прымяненне рэгуляванай пасьбы, вызначэнне аптымальнай колькасці жывёлін у групе маюць вялікае біялагічнае і гаспадарчае значэнне.

У нашых даследаваннях пры розных спосабах пашавага ўтрымання кароў неабходна было вызначыць аптымальную колькасць жывёлін у групе. Навукова-гаспадарчы дослед праведзены на конезаводзе «Зарэчча» Мінскай вобл. на каровах чорна-пярэстай пароды. Было сфарміравана 4 групы жывёл па 110 і 160 галоў з кругласутачным утрыманнем жывёл на пашы і даеннем у палявых умовах на перасовачных даільных устаноўках тыпу УДЕ-ЗА, а таксама па 100 і 200 галоў з рэжымнай пасьбой і даеннем у пераносныя вёдры ў першым, у малакаправод — у другім выпадках.

Для больш дакладнай ацэнкі з кожнага гурту былі адабраны па 10 кароў пар-аналагаў па ўзросце, часе ацёлу, прадукцыйнасці і клінічным стане.

У групах разам з дойным статкам адначасова былі на выпасе сухастойныя каровы і цялушкі. Расцёл жывёлін ажыццяўляўся ў радзільным аддзяленні асноўнага вытворчага памяшкання, куды іх загадзя прыганялі з пашы.

Жывёл усіх гуртоў выпасалі па загонна-парцыённай схеме пасьбы з перавагай злакавага травастою і выкарыстаннем электрапастухоў. Для ўсіх загонаў быў устаноўлены графік чарговасці страўлівання, які забяспечваў бесперапыннае адрастанне травы і страўліванне яе ў лепшай фазе ядомасці і масавага кушчэння і пачатку выхаду ў трубку злакавых траў, пры вышыні травастою 25—30 см. Канцэнтраты жывёльныя атрымлівалі ў час даення з разліку 250 г на літр малака, мінеральную падкормку і кухонную соль у выглядзе рассыпанай сумесі непасрэдна на пашы з разліку 200 г спецыяльных сумесей на галаву ў дзень, ваду — на пашы з перасовачных паілак тыпу ПАП-10. Даілі жывёл два разы ў дзень.

Назіранні за паводзінамі кароў на пашы паказалі, што жывёлы малога гурту (100 галоў) з'ядалі траву адразу і праз 2 гадз 85% іх адпачывалі, лежачы перажоўваючы корм. Яшчэ праз паўгадзіны колькасць адпачываючых жывёлін павялічылася да 97%. Каровы вялікага гурту (200 галоў) менш адпачывалі, з'яданне травы было значна ніжэйшае. Сярод жывёлін вылучалася некалькі лідэраў, якія хутка рухаліся па загону, з'ядалі толькі верхавінкі раслінаў, вытоптваючы пры гэтым значную частку пашы. Гэтыя адрозненні былі менш прыкметныя ў гуртах з кругласутачным утрыманнем жывёлы на пашы.

На працягу сутак каровы прыступалі да яды і спынялі яе 8—11 разоў, робячы перарывы для жвачкі. Пры кругласутачным утрыманні на пашы каровы абодвух гуртоў елі траву каля 7 гадз у суткі, у цэлым час размяркоўваўся наступным чынам (% ад сутак): на з'яданне пашавай травы — 29, на жвачку — 35, на адпачынак — 22—27. Пры рэжымнай пасьбе жывёлы малога гурту затрачвалі на збор кармоў 6 гадз 10 мін, вялікага — 5 гадз 50 мін. Пры вышыні травастою менш за 30 см перыяд пасьбы павялічваўся ў выніку зніжэння часу насычэння жывёлін. За ўвесь перыяд пры рэжымнай пасьбе каровы малога гурту (100 галоў)

з'елі на пашы ў сярэднім па 35,2 кг травы на галаву ў суткі, вялікага (200 галоў) — 34,1 кг, пры кругласутачнай — адпаведна 33,6 і 33,1 кг.

З павелічэннем колькасці жывёл у групе змянялася іх арыенціровачная рэакцыя. Пры ўваходзе ў асноўнае вытворчае памяшканне 200 кароў 25% з іх не здольны былі заняць пастаяннае месца каля кармушкі, у выніку чаго абслугоўваючым персаналам на прывязванні адной жывёлы затрачвалася на 20% больш часу, чым у гурце, дзе было 100 кароў. Пры даенні ў палявых умовах на перасовачнай даільнай устаноўцы колькасць жывёлін, якія займалі пастаяннае месца, складала ў вялікім гурце (160 галоў) — 38, у меншым (110 галоў) — 65%, што ўплывала на інтэнсіўнасць малакавыявядзення. На даенне адной жывёлы вялікага гурту было затрачана на 1,2 мін больш, чым у меншым.

Дынаміка малочнай прадукцыйнасці кароў-аналагаў мела агульную заканамернасць: у сярэднім за пашавы перыяд яна была вышэй на 5,6% з рэжымнай і 3,5% з кругласутачнай пасьбой у малых гуртах. Найбольшае адрозненне ў сутачным надой было ў чэрвені і ліпені — 6,8 і 6,3% з рэжымнай і 5,6—5,4% з кругласутачнай пасьбой. З ліпеня па верасень сярэднясутачны надой знізіліся ва ўсіх гуртах, што тлумачыцца не толькі пагаршэннем якасці, але і фізіялагічным станам жывёл: асноўная маса кароў ацялілася ў зімова-веснавы перыяд і ў пачатку доследу мела найвышэйшую прадукцыйнасць.

Вынікі вывучэння ўзнаўляльных здольнасцяў і стану здароўя ў паддоследных кароў, прыведзеныя ў табл. 2, паказалі, што найбольш нізкія паказчыкі ўласцівы гуртам жывёлы з пагалоўем 160 і 200 кароў, дзе апладнёнасць складала 80 і 70%, а колькасць захворванняў узрасла ў 2—3 разы.

Уключэнне ў статак новых асобін уплывала на спажыванне корму, час ляжання, працэс жвачкі і ў канчатковым выніку на агульную прадукцыйнасць жывёлы. Колькасць узаемных канфліктаў у статку ў параўнанні з папярэднім тыднем павялічылася да 30—60%. Найбольшая колькасць канфліктаў (60%) і больш працяглы перыяд часу (да 3 тыдняў) узнаўлення (камунікабельнасці) у гурце прыпадалі на статак у 200 галоў. Новыя каровы былі баязлівымі і трымаліся на пэўнай аддаленасці ад астатніх жывёл, асабліва каля паілак і стала з мінеральнымі падкормкамі. У жывёл у першы дзень пасля перамяшчэння з радзільнага аддзялення на пашу было адзначана зніжэнне прадукцыйнасці на 12,5%. Адноснае зніжэнне надою ў першацёлка было большым, чым у кароў другой і трэцяй лактацыі (28,5 супраць 12,5%). На астатніх жывёл з'яўленне новых асобін не аказвала такога прыгнятальнага дзеяння і не выклікала такога прыкметнага зніжэння прадукцыйнасці. У кароў вялікага гурту (200 галоў) зніжэнне надою ў дзень паступлення новых жывёл складала 0,28%, у малым (100 галоў) — зніжэння надою не было.

Пры даенні ў палявых умовах жывёлы, асабліва першацёлкі, не вытрымлівалі канкурэнцыі з больш дарослымі жывёлінамі і заходзілі на даенне пазней. У выніку гэтага ў іх зніжэнне прадукцыйнасці было больш прыкметным і складала для кароў другой, трэцяй і чацвёртай лак-

Табліца 1. Прадукцыйнасць паддоследных кароў у пашавы перыяд (на 1 галаву)

Паказчык	Гурты з рэжымнай пасьбой		Гурты з кругласутачнай пасьбой	
	100 галоў	200 галоў	110 галоў	110 галоў
Сярэднясутачны надой, кг	15,25±1,07	14,64±1,04	15,28±1,11	14,74±1,07
Колькасць тлушчу, %	3,92±0,14	3,85±0,12	3,84±0,15	3,81±0,13
Надоена малака, кг	1864	1798	1836	1786
У пераліку на 4%-ную тлу-стасць, кг	1827	1730	1762	1701

тацый у гурце на 160 галоў 14,8, 110 галоў — 10,2, для першацёлак — адпаведна 34 і 25%.

Поўнае ўзнаўленне малочнай прадукцыйнасці ў малочных кароў адбывалася ў першым выпадку на сёмы, у другім — на чацвёрты дзень. Больш працяглы прамежак часу патрабаваўся на ўзнаўленне малочнай прадукцыйнасці першацёлак — у сярэднім 12—16 дзён. На велічыню надою ўплывалі таксама тэрміны перамяшчэння жывёл пасля ацёлу, прадукцыйнасць пашы і індывідуальныя асаблівасці жывёлы.

Табліца 2. Клініка-фізіялагічны стан і ўзнаўляльная здольнасць кароў-аналагаў

Паказчык	Гурты с рэжымнай пасьбой		Гурты з кругласутачнай пасьбой	
	100 галоў	200 галоў	110 галоў	110 галоў
Колькасць захворванняў, выпадкаў	1	3	1	2
У тым ліку:				
вымя	—	1	—	1
канечнасці	—	1	1	1
гінекалагічныя захворванні	1	1	—	—
Плённа асемянёна, галоў	10	7	9	8
Працягласць сервіс-пэрыяду, дзён	78,5	98,4	83,6	86,7
Аплодненасць ад 1 асемяннення, %	30,0	14,3	33,3	25,0
Індэкс аплодненасці	1,5	2,4	1,7	1,8

Такім чынам, у малых гуртах ствараліся больш камфортныя ўмовы ў статку, што садзейнічала лепшай падрыхтаванасці кароў да працэсу малакавывядзення незалежна ад парадку іх уваходу на даільную ўстаноўку. У вялікіх гуртах з-за высокага ўзроўню агрэсіі, абумоўленага вялікай колькасцю жывёлы ў статку, парадак уваходу на даільную пляцоўку і ў памяшканне для даення істотна ўплываў на малочную прадукцыйнасць, інтэнсіўнасць і колькасць тлушчу ў малаце.

Увядзенне ў статак новых асобін і асабліва першацёлак адмоўна адбывалася на іх фізіялагічным стане, што прыводзіла да зніжэння малочнай прадукцыйнасці кароў. Таму пасля фарміравання гуртоў не рэкамендуецца ўводзіць у статак новыя асобіны. Пры гэтым для лепшага развіцця прадукцыйных магчымасцей кароў-першацёлак мэтазгодна ўтрымліваць у асобным гурце.

Summary

The herd size decreasing from 200—160 to 100—110 under different systems of pasturing allowed creation of more comfortable conditions in the herd that resulted in increasing milk yield by 3.5—5.6% and reproductive performance by 10—30%.

Літаратура

1. Андреев Н. Г. Молочное и мясное скотоводство на культурных пастбищах. М., 1976. С. 126—150.
2. Громова А. В. Культурные пастбища в молочном скотоводстве. М., 1974. С. 148—245.

БелНДІЖ

Паступіў у рэдакцыю
19.10.93